KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 19.6.2024 r.
COM(2024) 613 final

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie polityki gospodarczej, polityki społecznej, polityki zatrudnienia, polityki strukturalnej i polityki budżetowej Cypru

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 613 final}

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie polityki gospodarczej, polityki społecznej, polityki zatrudnienia, polityki strukturalnej i polityki budżetowej Cypru

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97[1], w szczególności jego art. 3 ust. 3,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania[2], w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241[3] ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności weszło w życie w dniu 19 lutego 2021 r. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zapewnia państwom członkowskim wsparcie finansowe służące realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez UE. Zgodnie z priorytetami europejskiego semestru przyczynia się on do osiągnięcia ożywienia gospodarczego i społecznego oraz do wdrażania zrównoważonych reform i inwestycji, których celem jest w szczególności promowanie zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenie odporności gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić finanse

[1] Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

[2] Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj

publiczne oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie, a także zwiększyć spójność terytorialną wewnątrz UE i wspierać dalsze wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.

(2) Przyjęte w dniu 27 lutego 2023 r. rozporządzenie w sprawie REPowerEU[4] ma na celu stopniowe redukowanie zależności Unii Europejskiej od importu paliw kopalnych z Rosji. Pomoże to osiągnąć bezpieczeństwo energetyczne i zdywersyfikować dostawy energii w Unii przy jednoczesnym zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zdolności magazynowania energii oraz efektywności energetycznej. Cypr dodał do swojego krajowego planu odbudowy i zwiększania odporności nowy rozdział REPowerEU w celu finansowania kluczowych reform i inwestycji, które pomogą w osiągnięciu celów REPowerEU.

(3) W dniu 16 marca 2023 r. Komisja wydała komunikat pt. „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.”[5], aby pomóc w podejmowaniu decyzji politycznych i stworzyć warunki ramowe dla zwiększenia wzrostu gospodarczego. W komunikacie tym określono ramy konkurencyjności oraz dziewięć wspierających ją wzajemnie potęgujących się czynników. Spośród tych czynników priorytetowe znaczenie mają dostęp do kapitału prywatnego, badania naukowe i innowacje, edukacja i umiejętności oraz jednolity rynek, i na te właśnie obszary polityki należy zwracać szczególną uwagę w ramach reformy i inwestycji mających na celu sprostanie obecnym wyzwaniom związanym z wydajnością, a także budowę długoterminowej konkurencyjności UE i jej państw członkowskich. W dniu 14 lutego 2024 r. Komisja przedłożyła roczne sprawozdanie na temat jednolitego rynku i konkurencyjności[6], będące uzupełnieniem powyższego komunikatu. W sprawozdaniu wyszczególniono mocne i słabe strony europejskiego jednolitego rynku pod względem konkurencyjności i prześledzono rozwój sytuacji w skali roku pod kątem dziewięciu czynników wypływających na konkurencyjność.

(4) Dnia 21 listopada 2023 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2024 r.[7], rozpoczynając tym samym cykl europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2024 r. W dniu 22 marca 2024 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety tej rocznej analizy skupione wokół czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. W dniu 21 listopada 2023 r., działając na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2024 r., w którym wskazała Cypr jako jedno z państw członkowskich, w których mogą występować zakłócenia równowagi lub które są narażone na takie zakłócenia i w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. W tym samym dniu Komisja przyjęła również opinię w sprawie projektu planu budżetowego na 2024 r. Cypru. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, które zostało przyjęte przez Radę w dniu 12 kwietnia 2024 r., a także wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2024 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych

---

4 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1) ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych i które zostało przyjęte przez Radę w dniu 11 marca 2024 r.

(5) W dniu 30 kwietnia 2024 r. weszły w życie nowe unijne ramy zarządzania gospodarczego. Ramy te tworzy m.in. nowe rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97. Obejmują one również zmienione rozporządzenie (WE) nr 1467/97 w sprawie wdrażania procedury nadmiernego deficytu i zmienioną dyrektywę 2011/85/UE w sprawie ram budżetowych państw członkowskich[8]. Nowe ramy mają na celu osiągnięcie stabilności długu publicznego oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu przez stopniową konsolidację fiskalną oraz reformy i inwestycje. Przyczyniają się one do zapewnienia poczucia odpowiedzialności na szczeblu krajowym i koncentrują się w większym stopniu na perspektywie średniookresowej oraz jednocześnie na bardziej rygorystycznym i spójniejszym egzekwowaniu reguł. Każde państwo członkowskie powinno przedłożyć Radzie i Komisji krajowy średniookresowy plan budżetowo-strukturalny. Krajowe średniookresowe plany budżetowo-strukturalne zawierają zobowiązania państwa członkowskiego dotyczące polityki budżetowej, reform i inwestycji, w odniesieniu do cztero- lub pięcioletniego horyzontu czasowego objętego planem, w zależności od zwykłej długości kadencji ustawodawcy krajowego. Ścieżka wydatków netto[9] w ramach krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego powinna spełniać wymogi określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1263, w tym wymóg dotyczący wprowadzenia lub utrzymania prawdopodobnej tendencji spadkowej długu sektora instytucji rządowych i samorządowych najpóźniej do końca okresu dostosowawczego lub utrzymania długu na ostrożnym poziomie poniżej 60 % PKB oraz sprowadzenia lub utrzymania deficytu publicznego poniżej wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB, w średnim okresie. W przypadku gdy państwo członkowskie zobowiąże się do wdrożenia odpowiedniego pakietu reform i inwestycji zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2024/1263, okres dostosowawczy może zostać przedłużony o nie więcej niż 3 lata. Państwa członkowskie powinny zapewnić udział swoich parlamentów narodowych, a w stosownych przypadkach konsultacje z niezależnymi instytucjami fiskalnymi, partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi podmiotami krajowymi. Aby pomóc w przygotowaniu tych planów, w dniu [21 czerwca] 2024 r. Komisja ma przedłożyć państwom członkowskim wytyczne dotyczące treści planów oraz rocznych sprawozdań z postępów, które państwa te będą musiały następnie przedłożyć, a także – zgodnie z art. 5 rozporządzenia (UE) 2024/1263 – Komisja przekaże państwom

---

8 Rozporządzenie Rady (UE) 2024/1264 z dnia 29 kwietnia 2024 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1467/97 w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) i dyrektywa Rady (UE) 2024/1265 z dnia 29 kwietnia 2024 r. zmieniająca dyrektywę 2011/85/UE w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich (Dz.U. L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

9 Wydatki netto w rozumieniu art. 2 rozporządzenia Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. (Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Wydatki netto oznaczają wydatki publiczne po skorygowaniu o (i) wydatki z tytułu odsetek, (ii) działania dyskrecjonalne po stronie dochodów, (iii) wydatki na programy unijne w pełni kompensowane dochodami z funduszy unijnych, (iv) krajowe wydatki na współfinansowanie programów finansowanych przez Unię, (v) cykliczne elementy wydatków na zasiłki dla bezrobotnych oraz (vi) działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

członkowskim wytyczne techniczne dotyczące dostosowań fiskalnych (trajektorie referencyjne i informacje techniczne, w stosownych przypadkach). Państwa członkowskie powinny przedłożyć swoje średniookresowe plany budżetowo-strukturalne do dnia 20 września 2024 r., chyba że dane państwo członkowskie i Komisja uzgodnią przedłużenie tego terminu o rozsądny okres.

(6) W 2024 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal rozwija się równolegle z wdrażaniem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Pełne wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności pozostaje nieodzowne do realizacji priorytetów politycznych w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te przyczyniają się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom (lub znacznej ich części) określonym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów wydanych w ostatnich latach. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019, 2020, 2022 i 2023 pozostają aktualne również w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które są uzupełniane, aktualizowane lub zmieniane zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241.

(7) W dniu 17 maja 2021 r. Cypr przedstawił Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny zawartymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 28 lipca 2021 r. Rada przyjęła decyzję w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Cypru[10], którą to decyzję zmieniono dnia 8 grudnia 2023 r. zgodnie z przepisami art. 18 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 w celu zaktualizowania maksymalnego wkładu finansowego na rzecz bezzwrotnego wsparcia finansowego, a także w celu włączenia rozdziału REPowerEU[11]. Uruchomienie transz jest uzależnione od decyzji Komisji podjętej zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241 i stwierdzającej, że Cypr osiągnął w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.

(8) W dniu 30 kwietnia 2024 r. Cypr przedłożył swój krajowy program reform na 2024 r. i program stabilności na 2024 r., zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1466/97. Zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241 krajowy program reform na 2024 r. odzwierciedla również półroczne sprawozdania Cypru z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.

(9) W dniu 19 czerwca 2024 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Cypru na 2024 r.[12] Oceniła w nim postępy Cypru we wdrażaniu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019–2023 oraz podsumowała realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Cypr. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki w stosunku do wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je

[10] Decyzja wykonawcza Rady z dnia 20 lipca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Cypru (10686/2021).

[11] Decyzja wykonawcza Rady z dnia 8 grudnia 2023 r. zmieniająca decyzję wykonawczą z dnia 20 lipca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Cypru (15571/2023).

[12] SWD(2024) 613 final.

jedynie częściowo, a także nowe i pojawiające się wyzwania. Oceniono w nim również postępy Cypru we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów UE dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.

(10) Komisja przeprowadziła szczegółową ocenę sytuacji dla Cypru na podstawie art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011. Główne ustalenia z oceny podatności Cypru na zagrożenia makroekonomiczne, którą służby Komisji przeprowadziły do celów tego rozporządzenia, opublikowano w marcu 2024 r.[13] W dniu 19 czerwca 2024 r. Komisja stwierdziła, że na Cyprze występują zakłócenia równowagi makroekonomicznej. W szczególności podatność Cypru na zagrożenia związane z wysokimi poziomami zadłużenia sektora prywatnego oraz długu sektora instytucji rządowych i samorządowych, a także zadłużenia zewnętrznego ogólnie się zmniejszyła, ale nadal jest istotna; równocześnie duży deficyt obrotów bieżących jeszcze się zwiększył. Relacja długu do PKB dalej spadała zarówno w sektorze gospodarstw domowych, jak i przedsiębiorstw niefinansowych, chociaż jej poziom pozostał wysoki. Poziom zadłużenia w sektorze przedsiębiorstw i poziom zadłużenia zewnętrznego były jednak sztucznie zawyżone ze względu na dług spółek celowych, co stanowi ograniczone ryzyko dla gospodarki krajowej. Wysoki poziom kredytów zagrożonych znajdujących się w posiadaniu banków znacznie się zmniejszył w ostatnich latach, w tym w 2023 r., i oczekuje się, że restrukturyzacja kredytów zagrożonych dokonywana przez spółki skupujące kredyty przyczyni się do dalszego spadku zadłużenia sektora prywatnego. Niemniej jednak zaostrzenie warunków finansowych prawdopodobnie zwiększy presję na głęboko zadłużone gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa. Relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB szybko się zmniejsza, i prognozuje się, że Cypr utrzyma nadwyżki budżetowe w bieżącym i przyszłym roku, co spowoduje dalszą obniżkę wskaźnika zadłużenia. Wysoki deficyt obrotów bieżących jeszcze bardziej się zwiększył w 2023 r., co było spowodowane utrzymującym się silnym popytem krajowym i transferem zysków. Oczekiwane jest, że w bieżącym i przyszłym roku deficyt ten pozostanie wysoki. Wysoka ujemna wartość międzynarodowej pozycji inwestycyjnej netto nie poprawiła się w ubiegłym roku i ma ulec pogorszeniu, chyba że saldo obrotów bieżących znacznie się poprawi. Podjęto szeroko zakrojone działania w ramach polityki, aby wyeliminować stwierdzone podatności na zagrożenia. Oczekuje się, że pełna i terminowa realizacja RRP i dalsze środki pomogą zwiększyć eksport i złagodzić nadmierne uzależnienie od importu ropy naftowej.

(11) Według danych zweryfikowanych przez Eurostat[14] nadwyżka sektora instytucji rządowych i samorządowych Cypru wzrosła z 2,7 % PKB w 2022 r. do 3,1 % w 2023 r., a dług sektora instytucji rządowych i samorządowych zmalał z 85,6 % PKB na koniec 2022 r. do 77,3 % na koniec 2023 r.

(12) W dniu 12 lipca 2022 r. Rada zaleciła[15] Cyprowi podjęcie działań w celu zapewnienia, aby w 2023 r. wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków

---

13 SWD(2024) 81 final.

14 Eurostat-Euro Indicators [Wskaźniki dotyczące euro, Eurostat], 22.04.2024 r.

15 Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Cypru na 2022 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Cypr programu stabilności na 2022 r., *Dz.U. C 334 z 1.9.2022, s. 104.*

krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki[16], przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Cyprowi zalecono dostosowanie wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Cyprowi zalecono również rozwijanie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, przy uwzględnieniu inicjatywy REPowerEU, m.in. poprzez wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych. Według szacunków Komisji kurs polityki fiskalnej[17] w 2023 r. był ekspansywny, na poziomie 1 % PKB, w kontekście wysokiej inflacji. Wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) w 2023 r. miał zasadniczo neutralny wpływ na kurs polityki fiskalnej, wynoszący 0,2 % PKB. Obejmuje to obniżenie o 0,1 % PKB kosztów nadzwyczajnych środków ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na wzrost cen energii. Obejmuje to również wyższe (o 0,2 % PKB) koszty zapewnienia tymczasowej ochrony osobom wysiedlonym z Ukrainy. Wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków krajowych w 2023 r. był zgodny z zaleceniem Rady. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE wyniosły w 2023 r. 1,3 % PKB. Inwestycje finansowane ze środków krajowych wyniosły w 2023 r. 3,2 % PKB, co oznacza wzrost o 1,3 punktu procentowego w porównaniu z 2022 r. Cypr sfinansował dodatkowe inwestycje ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz z innych funduszy UE. Finansował inwestycje publiczne na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego, takie jak montaż izolacji termicznej i systemów fotowoltaicznych w budynkach publicznych, modernizacja energetyczna wielu miejskich i wiejskich stacji pożarowych, zwiększenie zdolności właściwych organów na Cyprze do radzenia sobie z zagrożeniami pożarowymi oraz wzmocnienie ochrony przed zagrożeniami, na jakie narażeni są obywatele, infrastruktura i lasy, cyfryzacja kluczowych procedur w wielu ministerstwach i służbach instytucji rządowych na szczeblu centralnym, a także rozszerzenie środowiska aplikacji elektronicznych na potrzeby planowania i wydawania pozwoleń na budowę; inwestycje te są częściowo finansowane z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE.

(13) Główne prognozy zawarte w programie stabilności na 2024 r. można podsumować następująco: Scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe,

---

16 Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2024 r. średniookresowy wzrost produktu potencjalnego Cypru w 2023 r., wykorzystywany do pomiaru kursu polityki fiskalnej, szacuje się – w oparciu o średnią rzeczywistą stopę wzrostu potencjalnego z 10 lat oraz deflator PKB z 2023 r. – na 8,5 % w ujęciu nominalnym.

17 Kurs polityki fiskalnej jest zdefiniowany jako miara rocznej zmiany sytuacji budżetowej sektora instytucji rządowych i samorządowych. Ma on na celu ocenę impulsu dla gospodarki wynikającego z polityk fiskalnych, zarówno tych finansowanych ze środków krajowych, jak i z budżetu UE. Miernikiem kursu polityki fiskalnej jest różnica między (i) potencjalnym wzrostem w perspektywie średnioterminowej a (ii) zmianą poziomu wydatków pierwotnych po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów (i nieuwzględniającą tymczasowych działań nadzwyczajnych związanych z kryzysem wywołanym COVID-19), ale uwzględniającą wydatki pokryte za pomocą bezzwrotnego wsparcia (dotacji) z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych.

przewiduje wzrost realnego PKB na poziomie 2,9 % w 2024 r. i 3,1 % w 2025 r. oraz inflację HICP na poziomie 2,5 % w 2024 r. i 2,0 % w 2025 r. Oczekuje się, że nadwyżka sektora instytucji rządowych i samorządowych sektora instytucji rządowych i samorządowych zmaleje do 2,9 % PKB w 2024 r. i 2,8 PKB % w 2025 r., a relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma zmaleć do 70,6 % do końca 2024 r. i do 65,5 % do końca 2025 r. Prognozuje się, że po 2025 r. nadwyżka sektora instytucji rządowych i samorządowych zmaleje do 2,6 % PKB w 2026 r. i do 2,1 % PKB w 2027 r. W związku z tym planuje się, że saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych utrzyma się w okresie objętym programem na poziomie poniżej wartości odniesienia deficytu wynoszącej 3 % PKB. Z kolei w odniesieniu do okresu po 2025 r. prognozowane jest, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB zmaleje do 59,2 % PKB w 2026 r. i do 54,2 % PKB w 2027 r.

(14) Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. realny PKB wzrośnie o 2,8 % w 2024 r. i 2,9 % w 2025 r., a inflacja HICP wyniesie 2,4 % w 2024 r. i 2,1 % w 2025 r.

(15) W prognozie Komisji z wiosny 2024 r. przewiduje się nadwyżkę sektora instytucji rządowych i samorządowych w wysokości 2,9 % PKB w 2024 r., natomiast relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma zmaleć do 70,6 % do końca 2024 r. Na podstawie szacunków Komisji prognozuje się, że kurs polityki fiskalnej w 2024 r. będzie neutralny, na poziomie 0,0 % PKB.

(16) Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. wydatki wynoszące 0,7 % PKB mają być finansowane w 2024 r. za pomocą bezzwrotnego wsparcia („dotacji") z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, podczas gdy w 2023 r. finansowane w ten sposób wydatki wynosiły 0,3 % PKB. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności umożliwią wysokiej jakości inwestycje i reformy zwiększające wydajność bez wywierania bezpośredniego wpływu na saldo i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych Cypru. Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. oczekuje się, że w 2024 r. wydatki wynoszące 0,2 % PKB zostaną pokryte z pożyczek z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, podczas gdy w 2023 r. finansowane w ten sposób wydatki wynosiły 0,0 % PKB.

(17) 14 lipca 2023 r. Rada zaleciła[18] Cyprowi utrzymanie stabilnej sytuacji fiskalnej w 2024 r. Państwa członkowskie zostały poproszone, aby przy wykonywaniu swoich budżetów na 2023 r. i przygotowaniu projektów planu budżetowego na 2024 r. uwzględniły fakt, że Komisja zaproponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu, na podstawie danych dotyczących wyników za 2023 r. Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. wynik strukturalny Cypru wyniesie 2,1 % PKB w 2024 r., podczas gdy w 2023 r. wynosił 1,8 %, a tym samym przewyższy średniookresowy cel budżetowy tego państwa, którym jest wynik strukturalny na poziomie 0 % PKB. Jest to zgodne z zaleceniami Rady.

(18) Rada zaleciła ponadto Cyprowi, aby w latach 2023 i 2024 podjął działania w celu jak najszybszego wycofania obowiązujących nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii. Rada doprecyzowała ponadto, że gdyby ponowne podwyżki cen energii wymagały wdrożenia nowych lub dalszego stosowania dotychczasowych

[18] Zalecenie Rady z dnia 14 lipca 2023 r. w sprawie krajowego programu reform Cypru na 2023 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Cypr programu stabilności na 2023 r., Dz.U. C 312 z 1.9.2023, s. 116.

środków wsparcia, Cypr powinien zapewnić, aby środki te były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, były możliwe do udźwignięcia przez budżet i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii. Zgodnie z prognozą Komisji z wiosny 2024 r. koszt budżetowy netto[19] nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii szacowany jest na poziomie 0,4 % PKB w 2023 r. i ma wynieść 0,3 % w 2024 r. i 0,0 % w 2025 r. W szczególności zakłada się, że niższe podatki akcyzowe od produktów ropopochodnych i dotacje związane z rachunkami za energię pozostaną w mocy w 2024 r., ale mają być stopniowo wycofane do 2025 r. Nie planuje się jak najszybszego wycofania nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii w latach 2023 i 2024. Istnieje ryzyko, że nie będzie to zgodne z zaleceniami Rady. Koszt budżetowy nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii mających na celu chronić gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji szacuje się na poziomie 0,0 % PKB w 2024 r. (0,0 % w 2023 r.).

(19) Oprócz tego Rada zaleciła też Cyprowi utrzymanie inwestycji publicznych finansowanych ze środków krajowych i zapewnienie skutecznej absorpcji dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE, zwłaszcza w celu wspierania zielonej i cyfrowej transformacji. Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. inwestycje publiczne finansowane ze środków krajowych pozostaną na zasadniczo stabilnym poziomie 3,1 % PKB w 2024 r. w porównaniu z 3,2 % PKB w 2023 r. Jest to zgodne z zaleceniami Rady. Jeżeli chodzi o wydatki publiczne finansowane z dochodów z funduszy UE, w tym z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, spodziewane jest ponadto, że pozostaną one stabilne na poziomie 1,3 % PKB w 2024 r. Jest to spowodowane wyższymi wydatkami finansowanymi z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w następstwie zmniejszenia innych dotacji UE po zakończeniu okresu programowania funduszy strukturalnych UE, obejmującego lata 2014–2020, w ramach którego fundusze były dostępne do 2023 r.

(20) Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych w dacie granicznej prognozy i przy założeniu niezmiennego kursu polityki nadwyżka sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2025 r. przewidziana w prognozie Komisji z wiosny 2024 r. ma wynieść 2,9 % PKB. Relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma zmaleć do 65,4 % do końca 2025 r. Rozważna polityka fiskalna powinna przyczyniać się również do wzmocnienia pozycji zewnętrznej.

(21) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) i kryterium 2.2 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które mają zostać wdrożone do 2026 r. Spodziewane jest, że przyczynią się one do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom (lub znacznej ich części) określonym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów. Ze względu na te krótkie ramy czasowe szybkie przystąpienie do skutecznej realizacji planu, w tym rozdziału REPowerEU, jest nieodzowne dla zwiększenia długoterminowej konkurencyjności Cypru dzięki zielonej i cyfrowej transformacji, przy jednoczesnym zapewnieniu sprawiedliwości społecznej. Aby zrealizować do sierpnia 2026 r. przewidziane w planie zobowiązania, Cypr musi kontynuować wdrażanie reform i przyspieszyć inwestycje przez

[19] Te dane liczbowe odzwierciedlają poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków, z uwzględnieniem dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – po odliczeniu dochodów z podatków od nieoczekiwanych zysków dostawców energii.

rozwiązanie problemu pojawiających się opóźnień i zapewnienie dużych zdolności administracyjnych.

(22) W ramach przeglądu śródokresowego programów polityki spójności Cypr ma obowiązek, zgodnie z art. 18 rozporządzenia 2021/1060, dokonać przeglądu swojego programu do marca 2025 r., biorąc pod uwagę m.in. wyzwania wskazane w zaleceniach dla poszczególnych krajów na 2024 r. oraz krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu. Przegląd ten stanowi podstawę ostatecznej alokacji finansowania unijnego w ramach programu. Cypr poczynił postęp we wdrażaniu polityki spójności i Europejskiego filaru praw socjalnych, ale pozostają pewne wyzwania i utrzymują się dysproporcje społeczno-ekonomiczne między obszarami miejskimi i pozamiejskimi. Przyspieszenie wdrażania programu polityki spójności jest niezwykle istotne. Ponadto ważne jest zapewnienie zdolności administracyjnych instytucji samorządowych na szczeblu lokalnym w oczekiwaniu na reformę legislacyjną Cypru dotyczącą samorządu lokalnego, zaplanowaną na czerwiec 2024 r. Priorytety uzgodnione w ramach programu „Thalia" pozostają aktualne. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, rozwiązania w zakresie magazynowania, poprawa efektywności energetycznej i transportu miejskiego mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia zielonej transformacji. Ulepszenie gospodarki wodnej, zwłaszcza oczyszczania ścieków, jest konieczne w celu zapewnienia zgodności z dyrektywą dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych. Postępy w przechodzeniu na model gospodarki o obiegu zamkniętym w zakresie gospodarowania odpadami nadal mają kluczowe znaczenie i wymagana jest poprawa, jeśli chodzi o recykling i ograniczenie ilości odpadów. Należy dalej wdrażać inwestycje w aktywizację na rynku pracy i integrację społeczną wrażliwych grup społecznych. Nadal ważne jest wdrażanie indywidualnych rachunków szkoleniowych i europejskiej gwarancji dla dzieci. Ponadto priorytetem pozostaje inwestowanie w wysokiej jakości i przystępne cenowo usługi opieki długoterminowej i mieszkania socjalne. Należy również kontynuować działania na rzecz rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego i na rzecz rozwoju gospodarki społecznej. W ramach przeglądu śródokresowego programu polityki spójności (Thalia) na większą uwagę zasługują coraz pilniejsze potrzeby w dziedzinie zapobiegania zagrożeniom związanym ze zmianą klimatu i gotowości na ich wystąpienie. Cypr może również wykorzystać inicjatywę „Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy" do wspierania transformacji energetycznej za pomocą czystych i zasobooszczędnych technologii, w tym technologii neutralnych emisyjnie.

(23) Oprócz wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnionych w planie odbudowy i zwiększania odporności oraz w ramach innych funduszy UE Cypr stoi w obliczu kilku dodatkowych wyzwań, które dotyczą zarządzania przedsiębiorstwami państwowymi, wyników kształcenia i niedopasowania umiejętności, wprowadzania odnawialnych źródeł energii, rozbudowy i modernizacji sieci elektroenergetycznej oraz przystosowania się do zmiany klimatu.

(24) Dobrze funkcjonujące i konkurencyjne otoczenie biznesowe ma kluczowe znaczenie dla efektywności ekonomicznej i wzrostu gospodarczego. W tym względzie zarządzanie przedsiębiorstwami państwowymi nie jest w pełni zgodne ze standardami międzynarodowymi. W ostatnich latach wprowadzono pewne środki z zakresu polityki w celu poprawy nadzoru finansowego nad podmiotami publicznymi, ale brak ich pełnego wykazu i obowiązku regularnego składania sprawozdań ogranicza skuteczne monitorowanie wyników i planowanie w odniesieniu do przedsiębiorstw państwowych. Ponadto nadal niewystarczające są ważne aspekty praktyk dotyczących

ładu korporacyjnego, takie jak powoływanie członków zarządów na podstawie osiągnięć, polityka dotycząca własności, zarządzanie oparte na wynikach, przejrzystość i rozliczalność w zakresie wyników finansowych. W tym kontekście istnieją obawy co do jakości i cen usług w sektorach zdominowanych przez przedsiębiorstwa państwowe, np. w sektorze energii elektrycznej.

(25) Bardzo słabe wyniki Cypru w ramach Programu międzynarodowej oceny umiejętności uczniów (PISA) z 2022 r. pokazują, że poważne wyzwanie stanowi niewystarczające opanowanie umiejętności podstawowych (obejmujących umiejętność czytania i pisania, umiejętność rozumowania matematycznego oraz nauki ścisłe). Pomimo odpowiednich formalnych kwalifikacji kadry nauczycielskiej szkolenie ustawiczne nauczycieli (w tym nauczanie oparte na kompetencjach i metody nauczania) jest niewystarczające. W 2021 r. większość kandydatów na nauczycieli nie zdała egzaminu wymaganego do mianowania ich nauczycielami. System edukacji nie dokonał wystarczającej oceny i dostosowania zasobów edukacyjnych do potrzeb uczniów, co jest niezbędne do rozwijania kompetencji kluczowych. Na rynku pracy coraz częściej występuje problem niedopasowania umiejętności, a uczestnictwo w programach kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) utrzymuje się znacznie poniżej średniej unijnej. Niski wskaźnik uczestnictwa w programach VET jest związany zarówno z ograniczeniami w zakresie możliwości, jak i atrakcyjności, ponieważ większość placówek kształcenia i szkolenia zawodowego znajduje się na obszarach miejskich (co utrudnia uczniom mieszkającym na obszarach wiejskich zapisanie się a zajęcia), podczas gdy większość uczniów zdecydowanie preferuje podjęcie studiów wyższych. Uczenie się dorosłych może w ograniczony sposób wpłynąć na poprawę tej sytuacji, ponieważ odsetek dorosłych (w wieku 25–64 l.) uczących się w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyniósł 28,3 % w 2022 r. (w porównaniu z 39,5 % na poziomie UE). Oznacza to znaczny spadek w porównaniu z 44,8 % w 2016 r., co osłabia potencjał Cypru, jeśli chodzi o poprawę jego konkurencyjności gospodarczej.

(26) Pomimo znacznych kroków poczynionych w celu przyspieszenia wdrażania odnawialnych źródeł energii nadal istnieją poważne wyzwania. W 2022 r. energia ze źródeł odnawialnych stanowiła zaledwie 17 % koszyka energii elektrycznej Cypru. Jest to nadal znacznie poniżej celu wskazanego przez Cypr w projekcie krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu, jakim jest wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na poziomie 31,5 % do 2030 r. Ze względu na zależność Cypru od produktów ropopochodnych, które są importowane w całości i służą zaspokojeniu ponad 80 % zapotrzebowania na energię, Cypr pozostaje podatny na globalne wahania cen energii. Nadal istnieją poważne wyzwania związane z modernizacją i rozbudową istniejącej sieci elektroenergetycznej w celu uwzględnienia wdrażania rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii. Cypr boryka się ze znacznymi ograniczeniami dotyczącymi krótkoterminowej przepustowości sieci elektroenergetycznej, aby sprostać wzrostowi wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, co prowadzi do powtarzających się niedoborów. Na zjawisko to wyraźnie wskazują oficjalne dane Cypryjskiego Urzędu Regulacji Energii. Do końca listopada 2023 r. cypryjski system posiadał elektrownie wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych o łącznej mocy 782,57 MW(w tym 157,50 MW energii wiatrowej, 625,93 MW energii fotowoltaicznej i 9,15 MW energii z biomasy). Jednocześnie wspomniany urząd zatwierdził pozwolenia na budowę dotyczące projektów wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych o łącznej mocy 2 383 MW. Nadrzędna strategia w dziedzinie magazynowania energii mogłaby zwiększyć elastyczność i stabilność dostaw oraz obniżyć koszty zwiększania i zmniejszania ilości energii wytwarzanej w elektrowniach konwencjonalnych.

(27) Cypr stoi przed licznymi wyzwaniami związanymi z działaniami na rzecz rozwiązania problemu odporności na zmianę klimatu, takimi jak słabe ramy instytucjonalne przystosowania się do zmiany klimatu oraz brak praktyk zrównoważonej gospodarki wodnej w celu wspierania odpornego rolnictwa. Podatność kraju na zmianę klimatu jest wyraźna, a jego krajowe polityki i środki w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu nie są wystarczająco rozwinięte. Niski poziom opadów i wysokie temperatury mocno dają się we znaki na Cyprze, powodując występowanie najwyższego poziomu deficytu wody w UE. Chociaż cypryjski sektor rolnictwa korzysta z coraz bardziej wydajnych systemów nawadniania, nadal charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem zużycia wody ze względu na znaczną utratę zasobów wodnych w niewystarczająco rozwiniętych sieciach dystrybucji i magazynowania wody. Ponadto cypryjski sektor rolnictwa już teraz zmaga się ze skutkami zmiany klimatu, w tym z degradacją gleby i pustynnieniem, co prowadzi do zmniejszenia plonów. Zasadnicze znaczenie mają skuteczna gospodarka wodna i magazynowanie wody, a także stosowanie upraw wydajnych pod względem zużycia wody. Presja antropogeniczna na siedliska i ekosystemy, zwłaszcza w strefach przybrzeżnych, pogarsza sytuację. Obecne podejście kraju do przystosowania się do zmiany klimatu nadal ma w dużej mierze niewiążący charakter. W związku z tym niezbędne są lepsze rozwiązania instytucjonalne w celu wzmocnienia odporności na zmianę klimatu i zwiększenia długoterminowej konkurencyjności.

(28) W kontekście bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich należących do strefy euro i ich wspólnego wkładu w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła w 2024 r. państwom członkowskim będącym członkami strefy euro podjęcie działań, w tym poprzez ich plany odbudowy i zwiększania odporności, w celu wdrożenia zalecenia dotyczącego polityki gospodarczej strefy euro. W przypadku Cypru zalecenia 1, 2, 3 i 4 przyczyniają się do realizacji pierwszego, drugiego i trzeciego i czwartego zalecenia dla strefy euro.

(29) W świetle dokonanej przez Komisję szczegółowej oceny sytuacji i stwierdzonego przez nią istnienia zakłóceń równowagi zalecenia na mocy art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 znajdują odzwierciedlenie w zaleceniu 1 poniżej. Polityki, o których mowa w zaleceniu 1, pomagają zaradzić podatnościom na zagrożenia związanym z długiem publicznym oraz zadłużeniem zewnętrznym. Polityki, o których mowa w zaleceniu 4, przyczyniają się do realizacji zalecenia 1 poprzez zmniejszenie popytu na import energii, a tym samym przyczyniają się do wzrostu równowagi zewnętrznej. Zalecenie 1 przyczynia się zarówno do korygowania zakłóceń równowagi, jak i do realizacji zalecenia dla strefy euro, zgodnie z motywem 28,

NINIEJSZYM ZALECA Cyprowi podjęcie w latach 2024 i 2025 działań mających na celu:

1. Terminowe przedłożenie średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego. Ograniczenie – zgodnie z wymogami zreformowanego paktu stabilności i wzrostu – wzrostu wydatków netto[20] w 2025 r. do wskaźnika umożliwiającego zapewnienie, aby dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wykazywał prawdopodobną tendencję spadkową w średnim okresie, i zachowanie określonej w Traktacie wartości odniesienia deficytu wynoszącej 3 % PKB.

[20] Zgodnie z art. 2 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1263 „wydatki netto” oznaczają wydatki publiczne po skorygowaniu o wydatki z tytułu odsetek, działania dyskrecjonalne po stronie dochodów, wydatki na programy unijne w pełni kompensowane dochodami z funduszy unijnych, krajowe wydatki na współfinansowanie programów finansowanych przez Unię, cykliczne elementy wydatków na zasiłki dla bezrobotnych oraz działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

2. Wzmocnienie zdolności administracyjnych w zakresie zarządzania planem odbudowy i zwiększania odporności, przyspieszenie inwestycji i utrzymanie tempa wdrażania reform. Nadrobienie pojawiających się opóźnień, aby umożliwić kontynuowanie szybkiej i skutecznej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziału REPowerEU, oraz zapewnić zakończenie reform i inwestycji do sierpnia 2026 r. Przyspieszenie wdrażania programu polityki spójności. W kontekście jego przeglądu śródokresowego – dalsze koncentrowanie się na uzgodnionych priorytetach, podjęcie działań w celu lepszego reagowania na potrzeby w obszarze zapobiegania zagrożeniom związanym ze zmianą klimatu i gotowości na ich wystąpienie, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości oferowanych przez inicjatywę „Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy" w zakresie poprawy konkurencyjności.

3. Wzmocnienie konkurencyjności gospodarki poprzez przyspieszenie działań na rzecz poprawy zarządzania przedsiębiorstwami państwowymi zgodnie z normami międzynarodowymi oraz dalszą poprawę poziomu umiejętności i wyników kształcenia. Ulepszanie ustawicznego szkolenia nauczycieli i rozwiązanie problemu braku równowagi między podażą pracy a popytem na nią poprzez dalsze zwiększanie możliwości i atrakcyjności programów kształcenia i szkolenia zawodowego, a także propagowanie uczenia się dorosłych.

4. Modernizacja i rozbudowa sieci energetycznych i systemów magazynowania energii w celu uwzględnienia rosnącego udziału odnawialnych źródeł energii. Poprawa wdrażania środków w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu poprzez skupienie się na wspieraniu ram instytucjonalnych regulujących przystosowanie się do zmiany klimatu i wdrażanie praktyk zrównoważonej gospodarki wodnej w rolnictwie.

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący